

שכר המצוות

שיחת הרה"ג זלמן ברוך מלמד לפרשת כי תצא

תפקיד הגלות – ללקט ניצוצות ♦ אשת יפת תואר – השבתה לחיק עם ישראל ♦ ושבת שביו' – להשיב הכוחות למקור ♦ הסגולה והמידות – שורש למצוות ♦ השכר המובטח בתורה על המאמץ בקיום המצוות ♦ גודל שכר המצוות כפי העונש באי קיומם (רמב"ם) ♦ מעלת המצווה וחסרון החטא (המאירי) ♦ השמחה במצוות המקיפות את חיי האדם ♦ הכנה לראש השנה – לקבל השפע

עבר עלינו השבוע הראשון של חודש אלול. בכל יום שנכנסתי לבית המדרש ושמעתי את קול התורה הגדול, זה היה מרגש. התחלנו טוב ובע"ה נעלה בקודש. אני רוצה לברך את התלמידים החדשים שבע"ה תתערו ותשתלבו בישיבה ותעלו במדרגות הקודש, ומברך את התלמידים הוותיקים שכל שנה עולים ממדרגה למדרגה, שתהיה שנת הלימודים הזאת עוד שנה של עלייה בקודש בעזרת ה' יתברך.

תפקיד הגלות – ללקט ניצוצות

"כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה עַל אִיבִיךָ וַיִּנְתְּנוּ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ וְשָׁבִיתָ שְׁבִיּוֹ: וְרָאִיתָ בְּשִׁבְיָה אֵשֶׁת יִפֶּת תּוֹאֵר וְחֲשַׁקְתָּ בָּהּ וְלָקַחְתָּ לָּךְ לְאִשָּׁה" (דברים כא, י – יא) - בפרשה הקודמת למדנו: "מִי הָאִישׁ הַיָּרֵא וְרֵךְ הַלֵּבב יֵלֶךְ וְיָשֵׁב לְבֵיתוֹ" (דברים כ, ח) וביארו חכמים (במשנה סוטה מד). הירא ורך הלבב לא הכוונה רק ירא מהמלחמה אלא ירא מהעבירות שבידו. איזה סוג של עבירות מדובר - הוא נכשל ודיבר בין תפילין

של יד לתפילין של ראש (שם בגמ' ע"ב). כלומר, מדובר במשהו לא כל כך חמור, אפילו על עבירות קלות ביותר שיש בידו, ילך וישוב לביתו. זאת אומרת, מי הלך למלחמה רק משיעור גבוה... אברכים, תלמידי חכמים, צדיקים. אם כך, מה זה הסיפור של אשת יפת תואר "וראית בשביה אשת יפת תואר וחשקת בה", שדיברה תורה כנגד יצר הרע, הרי מדובר באנשים צדיקים שנזהרים מכל עבירה קלה, אז איך קורה שהתורה אומרת שבמלחמה מתגבר אצלם היצר הרע?

בליקוטים שמביאים בשם תלמידי האר"י ז"ל, וכך גם אור החיים מזכיר בכמה מקומות, מבארים הקדמה שכל הגלויות שגלו ישראל, יש להם מטרה של תיקון. כלומר, כשאדם הראשון חטא, והוא היה היסוד של האנושות כולה, חטאו גרם להתפוצצות כביכול של קודש והתפזרו ניצוצות בכל העולם כולו. וצריך עכשיו ללקט את ניצוצות הקודש הללו מכל המקומות שנפלו, ולתקן את חטאו של אדם הראשון. זהו תהליך ארוך שהעולם נמצא בו. וזה התפקיד של עם ישראל לתקן את החטא של אדם הראשון ולהביא את העולם למצב של תיקון שלם. זו המטרה של גאולת ישראל שאנחנו מקווים לה והולכים ומתקרבים אליה. ובכל מקום שישאל נמצאים, הם מלקטים כביכול את הניצוצות. הגלות הראשונה, הייתה גלות מצרים. עם ישראל היה במצרים מאתיים ועשר שנים, וליקט את הניצוצות עד שהוא תיקן תיקון גמור, ולקח משם את הכול, וזה מה שאמרו חז"ל, שישאל עשו את מצרים כמצולה שאין בה דגים (ברכות ט:). רוקנו לגמרי את מצריים מכל הקדושה שהייתה שם. ולכן התורה אומרת לנו לא לשוב למצרים יותר כי התפקיד שהיה צריך לעשות במצרים, כבר בוצע. ואחר כך כשישראל היו בגלויות אחרות, שוב היה צורך לתקן את הניצוצות.

וכי תשאלו האם בגלל זה מוכרח שיהיו גלויות - התשובה היא שלא. אם עם ישראל היה במדרגתו השלמה בארץ ישראל, הוא היה יכול לפעול אותה פעולה מהמקום הזה. זה כמו מגנט שכלל שהוא יותר חזק, אז הוא יכול למשוך מרחוק יותר. אם ישראל היו במדרגה הגדולה והשלמה, היה אפשר מארץ ישראל לפעול את הפעולה הזאת, אבל כשלא נמצאים במדרגה הזאת, היה צורך בהתפזרות

בארבע רוחות השמיים. וזה התפקיד של עם ישראל בגלות. יש עוד תפקידים בגלות, אבל אחד מהם הוא התפקיד של ליקוט ניצוצות.

אשת יפת תואר – השבתה לחיק עם ישראל

על פי ההנחה הזאת, מסבירים תלמידי האר"י ז"ל את הפרשה. "וְרֵאִיתָ בַּשָּׂבִיָּה אֵשֶׁת יַפֶּת תְּאֵר" (דברים כא, יא) זה לא רק כפשוטו שיש לה יופי חיצוני. מדובר כאן על אנשים צדיקים שנמצאים במלחמה, והם מרגישים שהאשה הזאת יש בה שייכות לעם ישראל, יש בה קדושה, ויש כאן מגמה פנימית, לא רק דברים חיצוניים. ויש כאן רעיון עמוק שכל מה שקורה יש לו תפקיד בעולם. זה לא פתרון חיצוני לבעיה של השתוללות של יצרים וכדומה. אלא יש כאן דבר שמכוון למגמה הכללית של תיקונו של עולם.

"וְהִבֵּאתָהּ אֵל תֹּךְ בֵּיתְךָ וְגִלַּחְתָּ אֶת רֵאשֶׁהָ" (שם פס' יב) - הראש היינו כל ההרהורים וכל הקלקולים. "וְהִסִּירָהּ אֶת שְׂמֹלַת שָׂבִיָּהּ מֵעֲלֶיהָ וַיִּשְׁבָּה בְּבֵיתְךָ" (שם פס' יג) לתקן את עצמה. "וּבִכְתָּהּ אֶת אָבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ יָרַח יָמִים" (שם) בזוהר דרשו חכמים שזה חודש אלול, אביה ואמה זה הקב"ה וכנסת ישראל, ואז היא באה מוכנה לקראת ראש השנה.

"ושבית שביו" – להשיב הכוחות אל מקורם

"וְשָׁבִיתָ שְׁבִי" - להביא כוחות שהיו מפוזרים ושבויים אצל האויב. כלומר, האויב שבה ממך שבוי, שהיא איזה כוח רוחני שהיה בידו, שבעצם הוא שייך לנו והיה בשבי. "ושבית שביו" אתה תשבה בחזרה את מה שהוא שבה ממך, ותחזיר אותו בחזרה אל המקום שלו. אנחנו יכולים ללמוד מזה גם על כל אחד ואחד. לכל אדם יש הרבה כוחות, והכוונה שלו תמיד לעלות ולהתעלות במעלות הקודש, אבל לפעמים יש לאדם נפילות וירידות, וכשאדם יורד, זה מין גלות כזאת. וגם במקום הזה, במקום הנמוך הוא יכול למצוא כוחות ולהעלות אותם איתו. כלומר זה בדיעבד אבל לכתחילה. זאת אומרת, לכתחילה עדיף שאדם לא ירד, הוא לא היה

צריך ליפול, אבל אם כבר נפל, אפשר וצריך להוציא ממצב זה עליות גדולות, עליות חדשות, ולהפוך את הירידה לצורך עליה. לשבות את כל הכוחות הנמוכים שנפלו למטה, ולהוציא אותם ולרומם אותם.

במקורות הפנימיים מופיע הרבה שהמלחמה הרוחנית היא המלחמה שאדם נלחם מול יצר הרע, ויש כוחות שליליים, יש נטיות שמושכות את האדם למקומות שהוא לא רוצה להיות בהם, והוא כאילו נמצא בקרב. וכל מצווה שהוא מקיים, זה עוד איזו פגיעה באויב וניצחון עליו. קריאת שמע יש לה תפקיד מאוד מיוחד. כשאדם קורא קריאת שמע בבוקר בערב, יש לו כוח גדול של הכרעה של כל חולשה וירידה רוחנית. וכך כל מצווה ומצווה.

הסגולה והמידות שורש לקיום המצוות

הפרשה שלנו מלאה במצוות. למעלה משבעים מצוות ישנם בפרשת כי תצא. 'רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות' - ריבוי התורה והמצוות הוא כדי לזכות את ישראל שנאמר: "ה' חָפֵץ לְמַעַן צְדָקוֹ יַגְדִּיל תוֹרָה וְיַאֲדִיר" (ישעיהו מב, כא).

לפני הלימוד בפרקי אבות, נהגו לומר 'כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא שנאמר "וְעַמְּךָ כָּלֵם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ נֶצֶר מְטָעִי מַעֲשֵׂה יָדֵי לְהַתְּפַאֵר" (ישעיהו ס, כא) ואחרי לימוד הפרק נהגו לומר 'רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות' - מסביר המהר"ל באופן עמוק שהסיבה שאומרים לפני פרקי אבות 'כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא', היא משום שהיסוד של הכול הוא לדעת שעם ישראל הוא עם סגולה ויש בו סגולה אלוקית, וכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, גם תינוק שנולד שעוד לא עשה אפילו מצווה אחת, עוד לא תיקן שום דבר, בעצם מציאותו של תינוק ישראלי יש לו חלק לעולם הבא. המדרגה של ישראל לא תלויה במעשה המצוות, זה משהו מהותי. הנשמה הישראלית במדרגה כזאת עליונה שהיא שייכת לעולם הבא, וכיוון שכך, למהות הזאת יש תפקיד. ובמה עוסקים הפרקים בפרקי אבות -

ראשית כל במידות. כל פרקי אבות זה תיקון וחינוך למידות הטובות והישרות, שזה עוד לפני המצוות. המידות הן השורש של המצוות. על כן ראשית כל להגיד את האמירה הזאת ש'כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא', שאנחנו ביסוד יש לנו טבע אלוקי עליון, ומתוך כך עלינו להתנהג במידות מכוונות מתוקנות וישרות, ומתוך המידות באות המצוות. 'רצה הקב"ה לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות'.

השכר המובטח בתורה על המאמץ בקיום המצוות

ובפרשה שלנו אנחנו לומדים שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות. במצוות קן ציפור נאמרה אריכות ימים, והיא מצווה קלה מאוד. וגם במצוות כיבוד אב נאמרה ההבטחה על שכר של אריכות ימים. ובמצוות אלו התורה אמרה מתן שכרן. בשאר המצוות התורה לא אמרה מתן שכרן של מצוות.

והמהר"ל מדבר על זה בתחילת פרק שני של פרקי אבות (פרק ב משנה א),

'רבי אומר איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם'. המשנה פותחת ראשית כל במידות, דרך כללית דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם. זאת אומרת, הדרך הישרה היא כזאת שגם מצד עצמה היא באמת תפארת לעושיה, ולא רק מצד עצמה, אלא גם אחרים שרואים אותה אומרים שהיא טובה, 'תפארת לו מן האדם'. יכול אדם לחשוב שהוא הולך בדרך ישרה ומתקנת והוא שוגה, ואחרים רואים שהדרך שהוא חושב שהיא טובה היא בעצם לא טובה, וצריכה להיות 'תפארת לו מן האדם', שגם אחרים יגידו לו שזה נכון. אדם לא צריך לעשות רק בשביל שאחרים יגידו, אלא צריך לעשות את הדברים מצד נכונותם בעצמם, אבל כשהוא מופיע משני הצדדים שהיא תפארת לעושיה וגם תפארת לו מן האדם זוהי דרך ישרה שיבור לו האדם. הדרך הישרה, אלו מידות טובות ישרות. ואחר כך 'הוי זהיר במצווה קלה כבחמורה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות'. יש מדרש שמסביר למה הקב"ה לא אמר לנו מתן שכרן של מצוות, כדי שיקימו את כל

המצוות ולא יבחרו את המצוות שיש עליהן הכי הרבה שכר. על כל פנים, התורה לא אמרה לנו מתן שכרן של מצוות. אומר המהר"ל אבל בכמה מקומות בתורה כן נזכר שכר. מסביר המהר"ל (בדרך חיים בפירוש לאבות) שמה שכתוב שכר זה רק על המאמץ והיגיעה.

וכדברי רש"י בפרשת ראה (דברים יב, כה):

"לא תאכלנו למען ייטב לך ולבניך אחריו וגו'" צא ולמד מתן שכרן של מצוות, אם הדם שנפשו של אדם קצה ממנו, הפורש ממנו זוכה לו ולבניו אחריו, קל וחומר לגזל ועריות שנפשו של אדם מתאוה להם, הרי כל שכן שיזכה לו ולבניו עד סוף כל הדורות.

וזה על פי המשנה בסוף מסכת מכות (כג:): רבי שמעון בר רבי אומר הרי הוא אומר "רַק חֶזֶק לְבַלְתִּי אֶלֶל הַדָּם כִּי הַדָּם הוּא הַנְּפֶשׁ" (דברים יב, כג), ומה אם הדם שנפשו של אדם קצה בו, אדם זוכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות, גזל עריות שנפשו של אדם מתאוה להן ומחמדתן, הפורש מהן על אחת כמה וכמה שזוכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות".

התורה אומרת: "רַק חֶזֶק לְבַלְתִּי אֶלֶל הַדָּם" (דברים יב, כג). כלומר אם אדם יהיה חזק ולא יאכל דם, תהיה לו ברכה מיוחדת במינה, "לא תאכלנו למען ייטב לך ולבניך אחריו" (שם פס' כה). מבאר המהר"ל שהשכר הוא לא על המצווה עצמה, אלא על ההשתדלות. וגם בקן ציפור התורה אמרה, אף על פי שאתה עושה השתדלות מאוד קטנה, אתה הולך בדרך, ורואה קן ציפור, לא תכננת, לא הכנת, לא השתדלת, פגשת קן ציפור ושלחת את האם ולקחת לך את הבנים, קיימת מצווה ותזכה בה לאריכות ימים. והדברים קל וחומר, אם על התאמצות קטנה, השכר גדול, קל וחומר על התאמצות גדולה.

וצריכים להבין למה באמת מגיע על זה שכר כזה גדול.

חז"ל אומרים לנו, 'שכר מצוות בהאי עלמא ליכא', כשאדם עושה את רצון ה', הוא נפגש ומאיר אור ה' בעולם. כל מצווה ומצווה זו הופעה של רצון ה'. הקב"ה

אמר לי לשלח את האם ולקחת את הבנים, ואני עושה מה שהקב"ה אמר לי. באותה שעה, דבר ה' מופיע בעולם. ודבר ה' הוא נצחי ובלתי גבולי. אור ה' אין לו גבולות. ועל כן השכר הוא בהתאם. ומה שהתורה אומרת שכר 'והארכת ימים' זהו השכר על המאמץ. גם כשהמאמץ קטן ביותר, קל וחומר כשהמאמץ והיגיעה גדולים יותר יותר.

וכך גם שאדם מחליט שהוא לא אוכל דם, מי אוכל דם, זה דבר מאוס, אבל היה לו איזה רצון לאכול, והוא התגבר והחליט שהוא לא יאכל דם, יש לו על כך שכר. למה יש לו שכר, הרי הוא בכלל לא קיים מצוות עשה, רק על מצוות עשה יש שכר, אבל אם אדם לא עשה עבירה, הוא לא מקבל שכר. אז על מה הוא מקבל שכר - על המאמץ. הוא רצה קצת לאכול דם, והתורה אמרה לא לאכול דם, ובגלל שהתורה אמרה לו לא לאכול, הוא התגבר ולא אכל, יש לו על זה שכר. ואם על דבר שלא דורש מאמץ מיוחד אומרת התורה שיש על זה שכר 'למען ייטב לך ולבניך אחריך', קל וחומר כשהמאמץ והיגיעה גדולים יותר.

כלומר, אדם עושה מצווה, הוא מתחבר אל הנצח. עושה את רצון ה', הוא יוצא מהגבולות, מאיר אור ה' בעולם, והשכר הוא בהתאם. 'אין אתה יודע מתן שכרן של מצוות', פירושו של דבר, אתה לא יודע המשקל של המצוות עצמן, אבל לגבי המאמץ, התורה מספרת לנו שאפילו על המאמצים הקטנים שאדם עושה, הוא מקבל שכר.

הברייתא (בקיבושין לט): אומרת: ישב אדם ולא עשה עבירה נותנים לו שכר כאילו עשה מצווה. שוב אדם לא עבר עבירה, יפה מאוד, אבל לא מגיע לו על כך שכר, אם היה עובר עבירה, היה מגיע לו עונש. אבל אם הוא לא עובר עבירה, למה שייגיע על זה שכר?! הוא רק נמנע מלעשות עבירה, אבל כתוב: ישב אדם ולא עבר עבירה, מה פירוש ישב, היה לו יצר הרע והוא נמשך לעבור עבירה והתגבר ולא עבר, אז נותנים לו שכר כעושה מצווה. שוב אנחנו מדברים על המאמץ. הוא התאמץ לעשות רצון ה', ועל ההתאמצות לעשות את רצון ה' מגיע לו שכר. לכן מעלה עליו הכתוב כאילו עשה מצווה.

מעלת ההתגברות

אדם צריך לדעת את הדבר הזה, שלפעמים אדם מתמודד ומתגבר והוא לא שמח בכלל על זה שהוא התגבר. הוא עצוב על כך שהיה לו יצר הרע שהיה צריך להתגבר עליו. אבל העובדה שהוא התגבר לא משמחת אותו, כי הוא חושב מה יש לשמוח, באים חז"ל ואומרים לנו, שכן יש לשמוח. חז"ל אומרים שאדם שלא עבר עבירה, נותנים לו שכר כעושה מצווה. הוא התאפק והתגבר והשתלט על המשיכה הזאת ועצר אותה, והוא לא חטא, אז הוא מקבל שכר, מכיוון שהוא רוצה לעשות את רצון ה', ולא רוצה חס ושלום לפגוע במה שהקב"ה מצווה אותו.

ביאורי הראשונים ל'הוי מחשב הפסד מצווה כנגד שכרה'

המשנה באבות (שם פ"ב מ"א) ממשיכה ואומרת: 'הוי מחשב הפסד מצווה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה'. רק לפני כן אמרנו 'שאינ אתה יודע מתן שכרן של מצוות', ועכשיו המשנה אומרת שתעשה חשבונות שכדאי לקיים את המצוות. אז האם אפשר לדעת ולחשב את השכר.

גודל שכר המצווה כפי העונש באי עשייתה (הרמב"ם)

הרמב"ם אומר יש דברים שאתה בכל זאת יכול לחשוב עליהם, כגון במצוות קרבן פסח, התורה אומרת שאם אדם לא מקריב קרבן פסח, יש על כך עונש גדול של חיוב כרת, מכאן תדע, איזה שכר יש כשאתה מקיים קרבן פסח. כלומר 'הוי מחשב הפסד מצווה כנגד שכרה', מהפסד המצווה והעונש עליה, מזה תבין את גודל השכר של המצווה כשאתה עושה אותה. וגם לצד השני, במצוות לא תעשה, אם אתה יודע שעל חילול שבת יש עונש איום ונורא, מזה אתה יודע שבהתאם לזה, יש שכר גדול על קיום השבת. כלומר לפי החשבון של העונשים נלמד על השכר.

התבוננות במעלת המצווה ובחיסרון החטא (המאירי)

המאירי אומר שכמוכן נכון מה שהרמב"ם אומר, אבל בפשט במשנה, אם זה הפירוש, היה צריך להיות כתוב 'הוי מחשב שכר מצווה כנגד הפסדה', שלפי

העונש במניעת המצווה, כך גודל השכר בקיומה (כמו קרבן פסח לעיל). ולא 'הפסד מצווה כנגד שכרה', לכן מבאר המאירי שמדובר על מעלת המצווה מצד עצמה, וגודל החיסרון מצד החטא עצמו. כלומר כשאדם הולך לעשות מצווה עליו לחשב, שאם עכשיו יש לך הזדמנות להרוויח משהו עצום, ואם אתה לא תעשה את זה, אתה מפסיד דבר גדול מאוד, זהו הוי מחשב הפסד מצווה, לא כמה שכר שתקבל אלא לגופו של עניין, יש לך הזדמנות עכשיו לעשות עסקה שאתה יכול להרוויח בה הון עצום, כדאי לך, ואם לא תעשה אותה, אתה מפסיד מאד. ולהיפך לצד השני, 'שכר עבירה כנגד הפסדה' - אדם מתאוה לעשות עבירה, הוא בעצם עומד לפני מפולת נוראה, הוא יכול ליפול מטה מטה, והוא לא נופל, אז אם אדם מרגיש שהיה כמעט בתאונה וניצל, הוא שמח מאד על ההצלה, מברכים 'הגומל' משמחה על ההצלה. יש תאונת דרכים ויש תאונה רוחנית, אדם היה במצב של סכנה רוחנית, יכול היה לקרות אסון, שבר גדול מאוד. והוא ניצל מהסכנה. זאת אומרת, 'שכר עבירה כנגד הפסדה', לא השכר שמקבלים על מה שהתאמצת לעשות, אלא עצם הדבר עצמו, כשאדם היה בסכנה, והוא התגבר ולא נכשל הוא ניצל מסכנה גדולה. 'הפסד מצווה כנגד שכרה' - אדם עומד לפני רכישת רכוש גדול מאוד, ויש לו כאן הזדמנות, ואם הוא לא ינצל את זה, חבל, יש לו הפסד עצום. הייתה לו הזדמנות לאדם להרוויח משהו בטוח, לבנות לו בית בעולם הבא, והפסיד את זה. המשנה מלמדת אותנו על עצם הדבר, שכאשר אדם עושה מצווה הוא מתקדם ועולה מעלה מעלה. וכאשר חלילה וחס עושה עבירה, הוא יורד מטה מטה.

מה שאנחנו מבינים כפשט, המאירי מביא בתור אפשרות שלישית. ראשית כל הוא מביא את הסבר הרמב"ם, אחר כך מביא את ההסבר שלו, שחושב שזה הפשט, ומוסיף ומביא את הפירוש השלישי, הפרוש שאנחנו מכירים, שאדם מתאמץ לקיים מצווה, קשה לו קצת, אבל שווה המאמץ כי הוא יקבל על זה שכר גדול. המאירי אומר שהפירוש שלו מסתדר לפי לשון המשנה, שאדם צריך להסתכל על העבירות כאסון גדול, ועל המצוות כמתן שכר גדול.

השמחה במצוות המקיפות את חיי האדם

כפי שהזכרנו דברי חכמים: 'רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות. המדרש (דברים רבה, פרשה ו, ג) אומר:

"כִּי לָיִיתָ חֵן הֵם לְרֵאשֶׁךְ" (משלי א, ט), אמר ר' פינחס בר חמא לכל מקום שתלך המצוות מלוות אותך. "כִּי תִבְנֶה בַּיִת חֲדָשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגִנְךָ", אם עשית לך דלת המצוות מלוות אותך שנאמר: "וּכְתַבְתֶּם עַל מְזוֹזוֹת בַּיִתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ", אם לבשת כלים חדשים המצוות מלוות אותך שנאמר: "לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעֲטָנִים" (דברים כב, יא), אם הלכת לגלח המצוות מלוות אותך שנאמר "לֹא תִקְפוּ פֶּאֶת רֵאשֵׁיכֶם" (ויקרא יט, כז), אם היה לך שדה והלכת לחרוש בתוכה המצוות מלוות אותך שנאמר "לֹא תַחְרֹשׁ בְּשׂוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו" (דברים כב, י), אם זרעת אותה המצוות מלוות אותך שנאמר: "לֹא תִזְרַע כְּרֶמֶךְ כְּלֵאִים" (דברים כב, ט), אם קצרת המצוות מלוות אותך "כִּי תִקְצַר קְצִירְךָ בְּשִׂדְךָ וְשִׁכַחְתָּ עֹמֵר בְּשִׂדְהָ" (דברים כד, יט). אמר הקב"ה אפילו לא היית עוסק בדבר אלא מהלך בדרך, המצוות מלוות אותך, מניין שנאמר "כִּי יִקְרָא קוֹן צִפּוֹר לְפָנָיִךְ בְּדֶרֶךְ" (דברים כב, ו).

המדרש רוצה ללמד אותנו שהמצוות מלוות את האדם בכל צעד ושעל. על קורח זה הכביד מאוד שאמר שהכוהנים נוגסים בישראל ולוקחים עוד תרומות ועוד מעשרות. אפשר להסתכל בצורה שלילית שהמצוות זה עול גדול, שכל דבר שאדם עושה צריך לעשות גם מצווה. ואפשר להסתכל לגמרי להיפך, כמה נפלא שבכל דבר שאני עושה, אור ה' מלווה אותי. אין שום מעשה שאני עושה בלי שאור ה' מלווה אותי. המצוות מלוות אותך, אור ה' מלווה אותך, כל צעד ושעל אתה מלווה בקדושה, מלווה באור ה'.

המדרש רוצה שנלמד לאהוב את המצוות, לאהוב את לימוד התורה. כל המצוות שאנחנו מקיימים, שלא נעשה רק משום שנכון לעשות אותם, שחייבים לעשות אותם, שצריך לעשות אותם. אולי יש מי שעושה חשבונות של שכר ועונש, זה לא מספיק, צריך לגשת למצוות באהבה. לאהוב את המצוות, להתגעגע אליהן, לרצות לחפש אותן להשתדל למצוא את המצוות. המצוות מלוות את האדם

והופכות את כל החיים לחיים של קודש. על ידי המצוות האדם נמצא באטמוספירה רוחנית, בעולם של קודש. לכן רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות. זוהי זכות מאוד גדולה.

מִן הַר מְדַבֵּר עַל אֱהָבָת ה' . לַפְעָמִים הַתְּלַמִּידִים שׁוֹאֲלִים, אִיךְ אֲנַחְנוּ מִתְּחַזְּקִים בְּאַהֲבַת ה', אֹמֵר הַרְבֵּה, אִיךְ אֲפֹשֶׁר שְׁלֵא לְאַהֲבֹב אֶת ה' ? זֶה הַשְּׁאֵלָה שְׁלוֹ. יֵשׁ אַנְשִׁים שׁוֹאֲלִים, אִיךְ אֲפֹשֶׁר לְאַהֲבֹב אֶת ה', הוּא שׁוֹאֵל לְהִיפֵךְ, אִיךְ אֲפֹשֶׁר שְׁלֵא לְאַהֲבֹב אֶת ה', אִיךְ אֲפֹשֶׁר שְׁלֵא לְאַהֲבֹב אֶת יִשְׂרָאֵל, אִיךְ אֲפֹשֶׁר שְׁלֵא לְאַהֲבֹב אֶת כָּל הַבְּרִיּוֹת כּוֹלֵם שֶׁהֵם בְּרִיּוֹתָיו שֶׁל הַקַּב"ה ? זֹאת אֹמֵרֶת, יֵשׁ מִדְּרָגָה גְבוּהָה שְׁאֵדָם נִמְצָא בְּמִדְּרָגָה כְּזֹאת שְׁאַהֲבַת ה' הִיא הַטֵּבַע שְׁלוֹ. הוּא אוֹהֵב אֶת הַתּוֹרָה וְהַמְצוּוֹת, הוּא לֹא עוֹשֶׂה רַק בְּגַלְל שְׁצָרִיךְ כִּי כַּכָּה הַקַּב"ה צִוּוּהוּ, אֵלֵא הוּא מְזַדְּדָה עִם מְצוּוֹת ה'. הַנֶּפֶשׁ מִשְׁתַּוֹּקֶקֶת לְעִשׂוֹת אֶת רְצוֹן ה', "וְאַהֲבַת אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ" (דְּבָרִים ו, ה). זֹאת הַמְּגִמָּה שְׁאֲנַחְנוּ שׁוֹאֲפִים אֵלֶיהָ.

הכנה לראש השנה לקבל השפע

אֲנַחְנוּ נִמְצָאִים בִּימֵים הָאֵלֶּה, יְמֵי חוֹדֵשׁ אֵלּוּל, יְמֵי הַתְּכוּנָנוֹת לְקִרְאֵת הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים. וְאֲנַחְנוּ גַם יוֹדְעִים שְׁכַפְּשׁוּטִים שֶׁל דְּבָרִים, כְּמוֹ שְׁאֲמָרוּ חז"ל, שְׂרָאֵשׁ הַשְּׁנָה הוּא יוֹם הַדִּין, וְיוֹם כִּיפּוּר הוּא יוֹם הַחִיתוּם. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד עוֹמֵד לְדִין, וְכָל כָּלל יִשְׂרָאֵל בִּיחַד עוֹמְדִים לְפָנַי רִיבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם וְהָעוֹלָם נִידוּן כְּמוֹ שְׁאוֹמֵרֶת הַמְּשֻׁנָּה בְּרָאֵשׁ הַשְּׁנָה. הַגִּישָׁה שְׁאֲנַחְנוּ מִחֻוֹנְכִים עַל פִּיהָ זֶה לֹא רַק לְפַחַד מֵהַ יִקְרָה בְּיוֹם הַדִּין, אֵלֵא לְחֻכּוֹת לְיוֹם הַדִּין, כִּי יוֹם הַדִּין זֶה גַם יוֹם חִלּוּקַת הַשֶּׁפַע לְשָׁנָה הַבָּאָה. הַיּוֹם שֶׁהַקַּב"ה כְּבִיכּוֹל יוֹשֵׁב בְּבֵית דִּינּוֹ וְנוֹתֵן לֹא לּוֹקֵחַ. נוֹתֵן וְנוֹתֵן, נוֹתֵן חַיִּים, נוֹתֵן כָּלְכֵלָה, נוֹתֵן פְּרִנְסָה, יוֹם שֶׁל נְתִינָה. כָּל שְׁאֲנַחְנוּ נִכְיֵן יוֹתֵר אֶת הַכֵּלִים נִקְבֵּל יוֹתֵר. כָּל שְׁנַתְּכוֹנוֹן יוֹתֵר נִקְבֵּל יוֹתֵר. לֹא רַק צָרִיךְ לְחַשׁוֹשׁ מִפְּנֵי הַסַּכָּנָה מֵהַ יִקְרָה חֲלִילָה וְחַס אִם יִהְיֶה דִין קָשֶׁה דִין לֹא טוֹב, עוֹמְדָת לְפָנַי הָאָדָם הַזְּדַמְּנוֹת, יֵשׁ עוֹד מַעַט בַּעֲדוֹ שְׁלֹשָׁה שְׁבוּעוֹת חִלּוּקַת שֶׁפַע. עוֹמְדָת לְהִיּוֹת חִלּוּקַת שֶׁפַע בְּעוֹלָם, מִי שִׁיחִיָּה מוֹכֵן יִקְבֵּל הַמוֹן. מִי שֶׁפָּחוֹת יִהְיֶה מוֹכֵן, יִקְבֵּל פָּחוֹת. צָרִיכִים לְהַכִּין אֶת הַכֵּלִים, כְּמֵה שְׁנִכְיֵן יוֹתֵר אֶת הַכֵּלִים, כְּכֵה הַשֶּׁפַע יִכְנַס. לֹא לְהַתְּכוּנוֹן

לראש השנה בפחדים, אלא בצפייה לקבלת השפע. וככל שאנחנו נפנים ונחיה את הדברים האלה באמת, אז השבועות האלה יהיו שבועות מכוונים, ונבוא בע"ה לקראת הימים הנוראים עם הכנה מאוד גדולה, ונזכה בע"ה לשנה טובה ומבורכת.

השיחה נמסרה בשנת התשפ"ג

לקבלת שיחה שבועית במייל או בווטסאפ,

שלחו הודעה לכתובת bogrim@yeshiva.org.il, או למספר 0547881227

ניתן לצפות בשיחה באתר ישיבה - www.yeshiva.org.il

השיחה השבועית משודרת בשידור חי במוצאי שבת, כשעה לאחר צאת השבת

ניתן להאזין בשידור חי גם דרך חיוג לטלפון 02-6643149 שלוחה 11

